

Stockholm den 18 januari 2016

R-2016/0011

Till Justitiedepartementet

Ju2015/09954/L7

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 18 december 2015 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Ändring av bestämmelserna om rätt till bistånd i lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Sammanfattning

Advokatsamfundet är enigt med promemorian att det är viktigt att personer som har erhållit lagakraftvunna utvisningsbeslut följer besluten och lämnar landet.

Advokatsamfundet ställer sig dock tveksamt till de föreslagna lagändringarna. Detta då frågan är bristfälligt utredd samt då konsekvenserna av ändringsförslagen inte är tillräckligt analyserade.

3.1 Behovet av förändring

I promemorian uttrycks ett behov av förändring när det gäller att skapa utrymme i anläggningsboenden. Särskilt anges att det är cirka 1 900 vuxna personer som inte bor tillsammans med barn som bor kvar på anläggningsboende, trots lagakraftvunna utvisningsbeslut.

Promemorian analyserar dock inte varför de ovannämnda personerna bor kvar på anläggningsboendet. Det går inte att utesluta att för en stor del av dessa personer pågår ett aktivt verkställighetsarbete och att de samarbetar med Migrationsverket i sina ärenden. En vanlig orsak till tidsutdräkten är att det tar lång tid att erhålla resehandlingar och övrig dokumentation från hemlandsmyndigheterna. Den föreslagna förändringen riskerar därför att innebära att personer som samarbetar med svenska myndigheter tvingas ut från förläggningsboendet, till en tillvaro med tillfälliga adresser och tillfälliga arbeten utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det kan därför föreligga en betydande risk att förslaget medför en ökning av personer, som svenska myndigheter inte vet var de uppehåller sig, i stället för som nu att de är inskrivna på ett anläggningsboende.

Advokatsamfundet menar därför att lagförslaget inte är tillräckligt utrett. Detta gäller såväl problemformuleringen, som konsekvensanalysen.

3.2 Rätten till bistånd ska som huvudregel upphöra vid laga kraft

Promemorian föreslår att undantag från huvudregeln endast kan göras i det fall det är uppenbart oskäligt att låta rätten till bistånd upphöra. Advokatsamfundet menar att detta undantag är för snävt formulerat. Detta mot bakgrund av vad som ovan anförts om personer som bor kvar på förläggingsboenden och samarbetar med svenska myndigheter i verkställighetsärendet. Det är mer regel än undantag för flera ländergrupper att hemlandets myndigheter har långa handläggningstider för utfärdande av resehandlingar. Dessa handläggningstider är ofta längre än den tidsfrist för frivillig avresa, som anges i utvisningsbesluten. Detta är inte något som den asylsökande bör lastas för. Med den snäva formulering som finns i förslaget riskerar denna grupp att inte omfattas av det föreslagna undantaget. Det är också viktigt att framhålla att i de få fall där det konstateras att det föreligger praktiska verkställighetshinder har normalt en mycket lång tid förflutit.

Undantag för barnfamiljer

Förslaget omfattar inte vuxna som bor tillsammans med barn under 18 år. I författningskommentaren (avsnitt 6) anges att detta avser föräldrar eller personer som trätt i föräldrarnas ställe. Advokatsamfundet vill peka på de tolkningsproblem som kan uppstå när det gäller en familj med flera syskon där något barn är under 18 år och något är över 18 år. Det är inte rimligt att tvinga det barn som är över 18 år att lämna boendet medan övriga familjen kan bo kvar. I enlighet med Europakonventionen ska hela familjen behandlas som en enhet. Regeln bör därför baseras på hushållsgemenskap i stället för ålder.

4. Ekonomiska konsekvenser

I konsekvensanalysen anges att förslaget kommer att innebära att fler av de som fått lagakraftvunna utvisningsbeslut kommer att lämna Sverige frivilligt. Det anges dock inte närmare vad promemorian bygger denna analys på. Advokatsamfundet är tveksamt till denna slutsats. Redan i dag finns möjligheten att sätta ner dagersättningen. Det finns dock ingenting som tyder på att en nedsatt dagersättning inneburit ytterligare incitament att lämna landet. För att få fler att lämna Sverige efter lagakraftvunnet utvisningsbeslut torde andra insatser i verkställighetsarbetet vara av större betydelse. Promemorians förslag riskerar att innebära att fler människor går under jorden, i stället för som i dag att myndigheterna vet var personerna bor någonstans. Det är också mycket svårt att överblicka de problem, som det skulle kunna innebära att fler människor befinner sig i utanförskap.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg